

WAAKZAAMHEID

Onder bovenstaande titel wijdt „Cartouche” in De Ned. Jager van 17 aug. jl. een beschouwing aan het in nr. 3 van Het Vogeljaar gepubliceerde artikel „Na passieve: actieve vogelbescherming”. „Cartouche” is vooral verontrust over de zinsnede: „Op den duur zullen dan ook als gevederd nuttig jachtwild wel alleen de gewone *wilde eend* en de *fazant* overblijven, met het zgn. schadelijk wild als *zwarte kraai*, *ekster*, *gaai* en *kauw*.”

Na enige citaten uit het artikel in Het Vogeljaar, zegt „Cartouche” dan:

„Wij met onze uitstekende Nederlandse Jacht- en Vogelwet voelen er echter weinig voor om de jacht op wildsoorten, die nog in ongetelde legioenen ons land op de doortrek bezookten en/of er ook broeden, verder te beperken, om daarmee een voorbeeld te geven aan omringende landen, waar men zelfs nog niet toe is aan het sparen van *wulpen*, *kieviten* etc., om over de zangvogels nog maar niet eens te spreken. Dat zou werkelijk niets aanhalen.

„Wij hebben de voorjaarsjacht reeds afgezworen en dat is goed, want vogels die zo kort voor het broedseizoen nog leven, maken een goede kans voor het nageslacht te kunnen zorgen. Maar in de herfst, als al deze doortrekkers nog lange maanden van gevaar tegemoet gaan, betekent de tol die wij in Nederland heffen slechts een gering deel van de natuurlijke mortaliteit.

„Het tellen van doortrekkende *hout-* of *water-*snippen is een onmogelijkheid, maar zij, die dagelijks in het veld verkeren, weten beter dan enig ander, dat hetgeen de jager schiet slechts een fractie is, een minimaal percentage, dat op het totaal van de stand van geen enkele invloed is. Hetzelfde is 't gesteld met talingen, *smienten* en *pijlstarten*. Als deze vogels al in aantal achteruit mochten gaan — en dat is zeer dubieus, want aan tellingsmateriaal ontbreekt het. Dat laat de schrijver van het artikel ook wel uitkomen — dan ligt dat niet aan de jacht, maar aan de verandering van het landschap. En wordt deze achteruitgang ernstig, zoals met de *korhoenders* bijv., dan zullen de jagers wel de eersten zijn om zich te beperken, tevens trachtend het biotoop te verbeteren, door het branden van heide o.a., hetgeen beter helpt.

„Wij hebben veel waardering voor het werk van de vogelbescherming, vooral waar het in het voorjaar de vogelwachters betreft, die ontzettend nuttig werk doen. Wij zullen 't ook graag ondersteunen en er propaganda voor maken. Maar laten fanatici (in beide kampen!) niet met onredelijke verlangens de good-will bederven die groeiende is, en die wij hard nodig hebben in een gezamenlijke strijd tegen alles wat de natuur en het vogelleven in *werkelijkheid* bedreigt.”

Tot zover „Cartouche” in een artikel, dat ons moet verheugen om zijn welwillende toon en

waaruit blijkt, dat de auteurs van „Na passieve: actieve vogelbescherming” en „Cartouche” het in de grond toch wel met elkaar eens zijn. (A propos: het artikel in Het Vogeljaar was ongesigneerd, omdat het samengesteld was uit bijdragen van tenminste twee medewerkers, wier standpunten in vele opzichten niet samenvallen.)

Waar de opvattingen van „Cartouche” en van de auteurs van het artikel in Het Vogeljaar uiteen lopen, geldt dit eigenlijk toch wel vooral een meer of minder optimistische verwachting van de toekomst voor een aantal vogelsoorten. Immers „Cartouche” zegt, dat wanneer bepaalde soorten sterk in aantal zouden achteruit gaan, de jagers zelf de eersten zullen zijn om zich beperkingen op te leggen of maatregelen te beramen. Welnu, de medewerker van Het Vogeljaar wilde betogen, dat er een tijdstip zal komen, waarop die beperkingen nodig zullen zijn, zozeer, dat slechts de door hem met name genoemde *wilde eend* en *fazant* zullen kunnen worden betaagd. Dat is misschien wat erg pessimistisch. Vooral als inderdaad wordt overgeschakeld op de bepleite actieve vogelbescherming, waarmee toch vooral ook wordt bedoeld het nemen van maatregelen als het afbranden van heide ter bevordering van de *korhoender*stand. Maar we zullen toch wel moeten bedenken, dat het achteruitgaan van biotopen lang niet altijd even gemakkelijk zal kunnen worden bestreden.

In feite komt het verschil van opvattingen, dat „Cartouche” (m.i. ten onrechte) meent te moeten constateren, toch wel neer op het reeds gesignaleerde pessimisme van een der auteurs in Het Vogeljaar en het toch ook niet zo gemakkelijk te bewijzen optimisme van „Cartouche”. Want deze mag dan stellen, dat de tol, die de Nederlandse jagers heffen slechts een gering deel is van de natuurlijke mortaliteit”, hij zal ongetwijfeld beamen, dat een toenemend aantal „onnatuurlijke factoren” de mortaliteit van sommige soorten verontrustend vergroot. En dan kan het afschot, zelfs door de Nederlandse jagers, wel eens ontoelaatbaar worden. Indien vogelbeschermers én jagers, ieder voor zich, of liever nog door gezamenlijke krachtsinspanning, die „onnatuurlijke factoren” zouden kunnen elimineren, dan zullen én Cartouche én de auteurs van het artikel in Het Vogeljaar zich daarover slechts verheugen.

Uit de in nr. 4 van Het Vogeljaar vermelde *Patrijzen*-enquête blijkt al, dat het de Nederlandse jagers werkelijk ernst is, met het bestuderen van de achteruitgang van bepaalde jachtvogels, uit welke studie maatregelen voor het tot staan brengen ervan kunnen resulteren, zoals dit o.a. bij de reeds meermalen genoemde *korhoenders* het geval is geweest.

Aan de vogelbeschermers de taak, om zowel dergelijke onderzoeken te steunen, alsook om over andere vogelsoorten, wier voortbestaan zij bedreigd achten, eveneens zo nauwkeurig mogelijke cijfers te verzamelen. Slechts daarmee zal het mogelijk zijn om straks, als dit nodig zou blijken, in vriendschappelijke sfeer met de jagers aan één tafel te gaan zitten om een oplossing te zoeken. Wij vertrouwen, in „Cartouche” dan een welwillende gesprekspartner te zullen ontmoeten, ook al zullen de standpunten van jager en vogelbeschermers elkaar nooit *volkomen* kunnen dekken. Daarvoor zijn de beweegredenen te uiteenlopend. Al vallen de doelstellingen vrijwel samen. Zs.

Zwarte ooievaars in Nederland

Na het verschijnen van „De Nederlandse Vogels” (deel II - pp. 498-500 - deel II) werden er in ons land niet meer dan ongeveer 20 waarnemingen van de *zwarte ooievaar* gepubliceerd.

Deze zeldzame gast werd vrijwel uitsluitend in de maand augustus bij ons waargenomen, een enkele maal ook in april (1), mei (5), juni (3), juli (1), september (4), oktober (3) en november (2).

Opmerkelijk waren daarom de talrijke berichten gedurende de maand augustus, over waargenomen *zwarte ooievaars*. Zonder twijfel gaat het hier om meer dan één individu. Op twee plaatsen werden er zelfs bemachtigd en naar het Dierenpark te Emmen overgebracht. Op twee andere plaatsen werden zelfs 2, op andere 4 ex. tesamen waargenomen.

De *zwarte ooievaar* is geen Nederlandse broedvogel. Het broedgebied bevindt zich o.a. in Zuid-Zweden, Denemarken, Duitsland, Oostenrijk, Hongarije, Oost-Europa, Spanje en Azië oostelijk tot China en zuidelijk tot de Indische archipel. Het is een schuwe vogel, die zijn nest op eenzame plaatsen op hoge bomen in loof- en gemengd bos bouwt, in de omgeving van vochtige of moerassige terreinen. In tegenstelling tot de *witte ooievaar* broeden zij nimmer in kolonies. De dichtstbijzijnde broedgebieden bevinden zich in Sleswijk-Holstein en Jutland.

Vrijwel uitsluitend van in Denemarken geringde nestjongen werden ringresultaten verkregen. Deze vogels kiezen, in tegenstelling tot de *witte ooievaar*, de zuidwestelijke route. Broedvogels uit Oost-Pruisen en Letland trekken in zuidelijke tot zuidoostelijke richting. Merkwaardig is dat vogels uit het zelfde nest hier op beide wegen werden aangetroffen.

De navolgende waarnemingen bereiken ons: 2-8-1957 1 ex. overvliegend op 4 à 5 m. afstand Quackieswater, Voorne (J. v. Hoey Smith); 4-8-1957 2 ex. laag overvliegend te Junne bij Ommen (Chr. van Orden); 8-8-1957 4 ex. bij Hollum op Ameland (med. drs. F. I. Brouwer); 13-8-1957 1 juv. ex. aangetroffen te Hornhuizen (Gr.) en ter verpleging overgebracht naar het Noorder Dierenpark te Emmen (W. S. J. Oosting); 15-8-1957 1 juv. ex. te Spijk (Gr.) en overgebracht naar het Noorder Dierenpark te Emmen (Wiersema & W. S. J. Oosting); 15-8-1957 4 ex. te Deventer, uiterwaarden (Stoffels, med. drs. F. I. Brouwer); 16 & 17-8-1957 1 ex. waargenomen te Ide (Gr.) (W. I. S. Oosting); 17-8-1957 1 ex. te Ide (med. drs. F. I. Brouwer); 17-8-1957 1 ex. te Zeegse (Dr.) (politie te Zeegse, med. drs. F. I. Brouwer); 19-8-1957 1 ex. waargenomen te Vollenhove (med. W. S. J. Oosting); tussen 19 & 26-8-1957 verschillende malen exx. in de kwelders achter Roodeschool (o.a. 19-8 2 ex., 21-8 1 ex., 23-2 2 ex., 26-8 1 ex.) (D. Sterenberg, med. drs. F. I. Brouwer); 24-8-1957 1 ex. te Anloërdiepje (J. Bloem, med. drs. F. I. Brouwer); eind augustus 1957 1 ex. te Kraggenburg, NO. Polder (Nw. Utr. Dagblad, med. N. Marra); 17-9-1957 1 ad. ex. in O.-Flevoland (W. I. Betzema). Ook bij Wilhelmshaven, Oost-Friesland, Duitsland werd in de maand augustus een *zwarte ooievaar* waargenomen. In een brief gedat. 25-8-1957 deelde de heer H. Bouma mede, dat 2 maal 1 ex. werd waargenomen te 't Zandt (Gr.). Tenslotte meldde de heer G. Bosch van

het Friese Natuurhistorisch Museum te Leeuwarden dat er ook in Friesland verscheidene waarnemingen zijn gedaan, die in „Vanellus” zullen worden gepubliceerd. J. Taapken.

Kans op pestvogelinvasie

In het augustusnummer van *British Birds* lanceert de Zweedse ornitholoog dr. Gunnar Svårdson een nieuwe theorie over wat wij gemeenlijk als invasie plegen aan te duiden. Hij is van mening dat de invasie een verschijnsel is, dat elk jaar begint, evenals de normale trek, en dat zij door dezelfde factoren wordt geïnitieerd. In sommige jaren komt de invasiebeweging al spoedig tot staan, in andere jaren verplaatsen de vogels zich over grote afstanden, afhankelijk van de rijkdom aan voedsel, die de vogels onderweg tegen komen. Het voornaamste verschil tussen invasie en trek is volgens dr. Svårdson, dat de trek een aanpassing is aan voedselschaarste die optreedt als normaal seizoen verschijnsel, terwijl daarentegen de invasie een aanpassing is aan schommelingen in de voedselvoorraad, die een onregelmatige beweging vertonen. In een voetnoot wijst de redactie van *British Birds* er op, dat volgens de theorie van dr. Svårdson de pestvogelinvasie in het voorjaar van 1957, die ook Engeland bereikte (zie *Het Vogeljaar*, p. 9 e.v.), geen echte invasie was, doch slechts een uitloper van de zeer sterke invasie, die Skandinavië bereikte en daar aanleiding gaf tot talrijke broedgevallen van de pestvogel. In de herfst van dit jaar zou dan een nieuwe, sterkere invasie van pestvogels kunnen worden verwacht.

Inderdaad zijn reeds in het laatst van oktober pestvogels waargenomen op Vlieland, in Den Helder, op Voorne en bij Hilversum. Toezending van waarnemingen, met opgave van data, aantallen, duur van het verblijf en eventuele gegevens over het voedsel e.d. gelieve men te zenden aan J. Taapken, Utrechtseweg 43 te Hilversum (Telefoon K 2950/6391).

Fotowedstrijd OLVEH-vogelkalender 1958

Op de Olveh-vogelkalender 1957 was een opwekking geplaast, om voor de kalender van 1958 vogelfoto's in te zenden. Hieraan is door zeer velen gevolg gegeven, zodat de jury voor een uiterst moeilijke keus stond. Deze werd nog extra bemoeilijkt, doordat het de bedoeling is, op de kalenders telkens andere vogels af te beelden. Zodat enige zeer fraaie foto's van vogelsoorten, wier afbeelding reeds op de kalender voor 1957 was gepubliceerd, terzijde moesten worden gelegd.

Tenslotte besloot de jury de volgende prijzen toe te kennen: 1. inzending van F. F. Hazelhof (Den Haag); 2. inzending van H. v. Schuppen (Bennekom); 3. inzending van Jan P. Strijbos (Heemstede); 4. inzending van D. A. Heijungs (Wassenaar) en 5. inzending van H. de Reuver (Vlaardingerambacht). Een extra prijs werd toegekend aan de inzending van G. Grob (Hengelo-O.). Van deze inzenders zullen één of meer foto's op de kalender worden afgedrukt, alsmede van A. de Jong (Schiedam), H. J. Kortekaas (Den Haag), W. Mous (Schoten bij Antwerpen), P. R. van Sasse van Ysselst (Leiden), J. Sollié (Ens-N.O.P.), C. Scholz (Zaandam), J. Vijverberg (Noordgouwe) en C. Wijnaents (Den Haag).